

PROJEKT TRIQUETRA – NOWE NARZĘDZIE W OCHRONIE DZIEDZICTWA

Posted on 16 lutego 2023

Za nami pierwsze spotkanie w ramach projektu TRIQUETRA, którego celem jest wypracowanie narzędzi do oceny i minimalizowania skutków zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi i innymi czynnikami naturalnymi mogącymi mieć negatywny wpływ na materialne dziedzictwo kulturowe.

Powodzie, ulewne deszcze, okresy suszy, zmiany chemiczne gleby i wody, zmiany poziomu wód gruntowych, erozja wybrzeży, to tylko niektóre spośród wielu czynników, które stanowią zagrożenie dla materialnego dziedzictwa kulturowego. Aby zminimalizować prawdopodobieństwo ryzyka, 21 instytucji europejskich – wśród nich Narodowy Instytut Dziedzictwa – realizuje projekt *TRIQUETRA*, którego celem jest wypracowanie narzędzi do oceny i łagodzenia skutków zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi i innymi czynnikami naturalnymi mogącymi mieć negatywny wpływ na dziedzictwo kulturowe.

Jednym z planowanych rozwiązań jest budowa platformy – Systemu Wspomagania Decyzji - umożliwiającej ocenę wpływu różnego rodzaju zagrożeń na zabytki. Systemowe podejście do identyfikacji zagrożeń będzie możliwe między innymi dzięki wprowadzeniu i testowaniu innowacyjnych technologii do ich oceny, m.in. Flash Lidar do mapowania 3D relikwów podwodnych i próby monitorowania erozji czy czujnika spektroskopowego do monitorowania jakości wody. Jednocześnie prowadzone będą prace nad nowymi technikami teledetekcji, dzięki którym możliwe będzie wykrywanie czynników ryzyka dla zabytkowych struktur.

Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa, dr hab. Katarzyna Zalasieńska podkreśla, że prace badawcze zostaną sprzężone z działaniami upowszechniającymi wiedzę z zakresu ochrony zabytków.

– Podjęte działania badawcze będą połączone z działaniami popularyzującymi wiedzę na temat zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego. Mamy nadzieję na zwiększenie świadomości społecznej w tym zakresie – wyjaśnia dyrektor Zalasieńska.

W dniach 18 - 20 stycznia 2023 roku w Atenach odbyło się pierwsze spotkanie przedstawicieli wszystkich partnerów projektu TRIQUETRA. Poza sprawami organizacyjnymi, omówiono poszczególne grupy zadań, zaangażowanie instytucji, stanowiska pilotażowe i wyzwania związane z różnymi rodzajami zagrożeń.

Prace pilotażowe projektu TRIQUETRA prowadzone będą na terenie ośmiu kompleksów archeologicznych w różnych częściach Europy. Dobrano je w taki sposób, aby możliwe było zetknięcie z różnymi rodzajami zagrożeń, w różnych uwarunkowaniach klimatycznych. Są wśród nich podwodne relikty osad palafitowych, czyli charakterystycznych, prehistorycznych domów budowanych na drewnianych palach sytuowanych ponad poziomem jezior wokół Alp w Les Argilliez (Szwajcaria) oraz w Roseninsel (Niemcy, Bawaria), objęte wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Do projektu wybrano także relikty starożytnego miasta Egina Kolona, podwodne pozostałości rzymskiej willi Sunken City (część starożytnego Epidaurus) oraz ruiny świątyni w Kalapodi w Grecji. Dziedzictwo Cypru reprezentowane jest przez relikty osady neolitycznej Choirokoitia, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Spośród zabytków włoskich wybrano z kolei stanowisko archeologiczne Villa di Giulia na wyspie Ventotene.

Na terenie Polski różnego rodzaju narzędzia TRIQUETRA testowane będą w kontekście pozostałości osady obronnej ludności kultury łużyckiej w Smuszewie (woj. wielkopolskie), którą określić można jako „osadę typu biskupińskiego”. Jej delikatne drewniane konstrukcje, zachowane pod ziemią i pod wodą, są zagrożone ze względu na praktyki rolnicze (m.in. przez związane z nimi zmiany chemiczne gleby i wody), wahania poziomu i wzrost temperatury wody, zakwitanie glonów czy lokalne podtopienia powodowane intensywnymi opadami deszczu. Rozwiązania wypracowane w ramach TRIQUETRA będzie można stosować w analogicznych sytuacjach, dla innych polskich stanowisk archeologicznych.

W projekcie bierze udział 21 europejskich partnerów, wśród których wymienić można Deutsches Archäologisches Institut, Sapienza University of Rome, German Aerospace Center, Paris Lodron University Salzburg, University of Cyprus oraz Eratosthenes Centre of Excellence, Centre Suisse d'Électronique et de Microtechnique SA (CSEM), Alpes Lasers S.A., Ulm University. Do współpracy zaproszono również dwie polskie instytucje: Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Koordynatorem zadania jest National Technical University of Athens, współpracujący z Geosystems Hellas S.A.

Prezentacja Narodowego Instytutu Dziedzictwa podczas spotkania partnerów TRIQUETRA. Fot. W. Rączkowski

Prezentacja Narodowego Instytutu Dziedzictwa podczas spotkania partnerów projektu TRIQUETRA. Fot. W. Rączkowski

TRIQUETRA

Toolbox for assessing and mitigating Climate Change risks
and natural hazards threatening cultural heritage

Projekt TRIQUETRA Toolbox for assessing and mitigating Climate Change risks and natural hazards threatening Cultural Heritage (TRIQUETRA Zestaw narzędzi do oceny i minimalizowania ryzyka związanego ze skutkami zmian klimatycznych i czynnikami naturalnymi zagrażającymi dziedzictwu kulturowemu), finansowany jest z unijnego programu Horyzont Europa w zakresie badań i innowacji na podstawie umowy nr 101094818.

Finansowane przez Unię Europejską